

BESKYDY

Běžecké trasy / Walking skitracks BÍLÁ - STARÉ HAMRY

Místo, na kterém se nacházíte – místní název „Na mezi“, patří k bílanské části osady Javořinka. Osada se nachází pod stejnojmenným vrchem Javořina (832 m.n.m.) - někdy uváděno jako Javořinka, který nenápadně vystupuje nad středem osady. Nedaleko vrcholu v zalesněné části se nalézá malá skála vysoká 6-8 metrů, která je dokonce zařazena mezi lezecké terény i když je navštěvována velmi zřídka. Název Javořinka představoval horskou pastvinu, která byla z části zarostlá javořím. Javor zde v okolí rostl v hojném množství od nepaměti. Jeho haluzemi se totiž krmily ovce a zároveň vznikaly další javorové porosty, které se využívaly ke krmení dobytka v zimním období. Počátkem 19. století mívali hospodáři stáda o 30. až 60. ovcích. Správci salaši byli až do roku 1845 valašští vojvodové. Měli za povinnost „hranice panství opatrovati, než i k tomu přihlížeti, kolik ovcí na každé javořině jest a kolik jich tam bez nedostatků napásti se může“, jak praví ve své kronice historik Vojtěch Plotěný. Javořinkou vede hranice mezi obcemi Staré Hamry a Bílá. Hranice má místní název „Na rovence“ a je odtud nádherný výhled nejen na nejvyšší vrcholy Beskyd - Lysou Horu a Smrk, ale také na osadu Školeny a Bílý Kříž ve Starých Hamrech a na Bumbálku a Beskyd v obci Bílá.

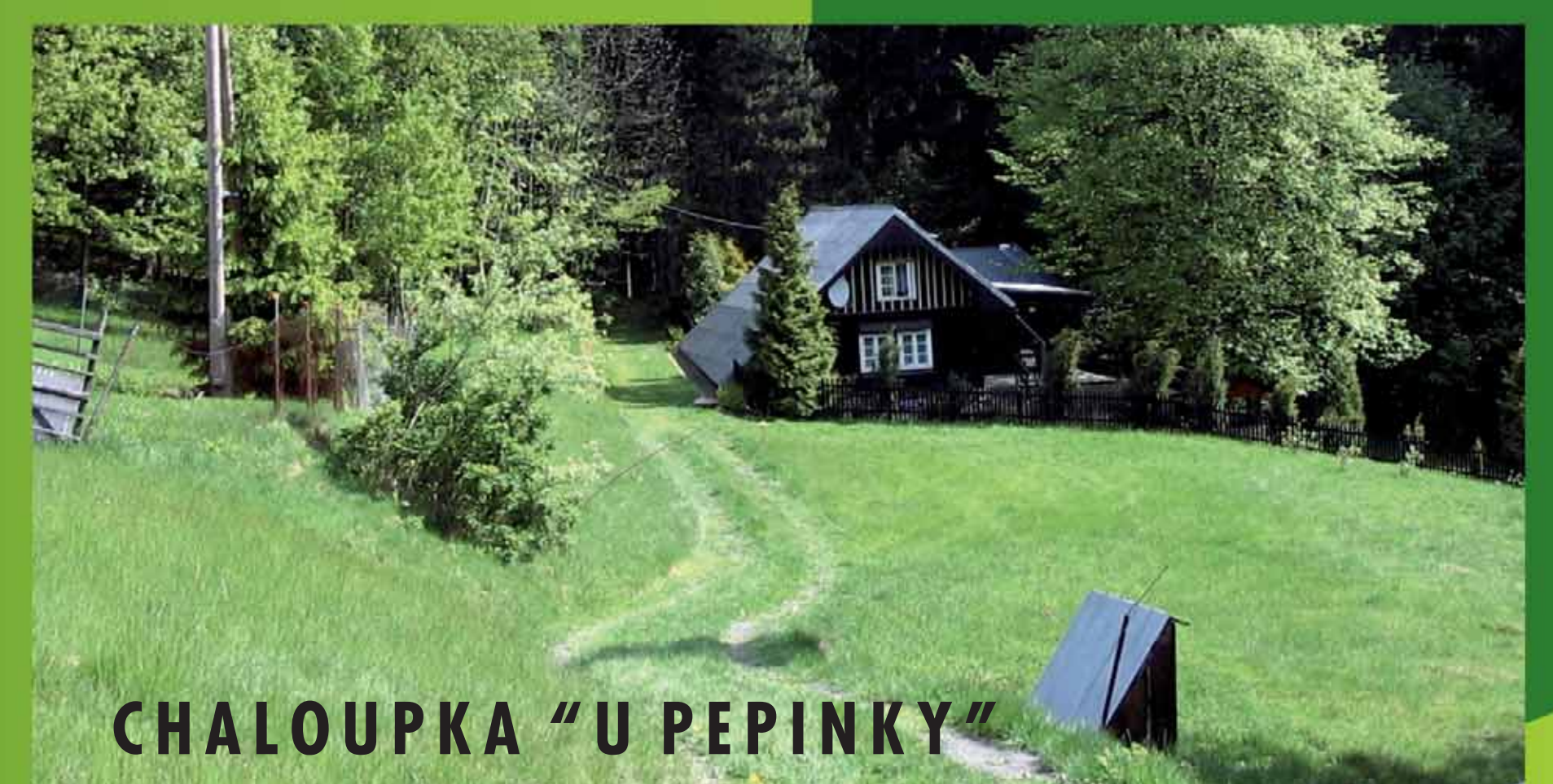
Osada byla zakládána na pasekách po kácení dřeva. Rubisko se vypálilo, kameny se sbíraly a ukládaly do hrází kolem pozemků. Prvními osadníky byli pastevci ovcí, o čemž svědčí i názvy některých míst „Na dojnku“ – prohlubeň, kde se ovce dojily, „Mličinka“ – studánka, ve které se chladilo mléko. Je to teplý pramen a i v dobách sucha do ní voda neustále přitékala. Pro vodu do ní chodili lidé z celé osady. Nejstarší dochovanou budovou je stodola u Lidáků (zastavení „Obrázkové cesty“) - na trámu je uveden letopočet 1727.

V 50 letech minulého století byl vrchol kopce využíván místními hospodáři jako pasinek a kde také hojně rostl jalovec. Později byl kopec postupně osazován (smrk, buk i modřín), ale ujal se většinou pouze smrkový porost. Celá osada byla ohrazena 2m vysokým plotem, který sloužil jako ochrana chudobných a málo úrodných políček proti zvěři. Pěstovaly se hlavně brambory, oves a jařina, ze které se mlela mouka na chleba. U Lidáků pěstovali i len, který sami zpracovávali a tkali z něj plátno. Zdejší život doznal v posledních letech velkých změn. Ještě v druhé polovině minulého století zde vládł živý venkovský ruch. U každé chalupy bylo větší či menší hospodářství, louky byly pečlivě obhospodařovány, ženy se staraly o domácnost a muži většinou pracovali v lese. Denně děti chodily do školy ve Starých Hamrech lesní stezkou, kterou pro radost dětí, netradičně a velice poutavě ozdobila obrázky paní Josefa Tomášková, známá jako Pepinka.

Do dnešních dnů se nezachovala všechna stavení, ale ta, která dnes vidíte, jsou dokladem tradiční lidové beskydské zástavby. Většinou se dědí a tak není výjimkou, že dnešní majitelé jsou i šestou generací. Chalupy dnes slouží zejména k rekreaci. Severně od osady Javořinka směrem na Samčanku v místech dnes zcela zalesněných bývala paseka Volňanka a pod příjezdovou cestou k osadě je samota Myslíkovjanka.

**„JSME V HORÁCH, TOŽ K ŽITÍ
JSOU DÁNY TY HORY....“** P. BEZRUCH

CHALOUPKA „U PEPINKY“